

Mirajul SMART City, tehnologiile avansate în gestiunea orașelor

dr. arh. Șerban Țigănaș

dr. arh. Șerban Țigănaș

Discuția despre SMART City, sau utilizarea tehnologiilor pentru diferite servicii urbane și gestiunea lor este foarte actuală. Ne putem întreba dacă este o modă sau o necesitate. Așa cum apare în România acum este o promisiune pentru progres, făcută de obicei de cei care colectează toate meritele eventualelor reușite, dar și sunt responsabilizați de public de toate nereușitele, primarii localităților.

Ce înseamnă de fapt SMART City sau orașul "isteț"?

Înseamnă existența unui set de procese și servicii bazate pe tehnologii avansate, pe colectarea, prelucrarea și utilizarea datelor. Aceste servicii sunt accesibile utilizatorilor fie în mod direct, prin interogarea în mediul on-line, fie contribuie la optimizarea unor servicii municipale adresate tuturor sau abonaților. Senzorii, camerele video, aparate de măsură și alte asemenea fac ca datele să poată fi colectate și procesate pentru aplicații care

optimizează diferite procese: consumuri energetice, mobilitate urbană, colectarea deșeurilor, servicii de urgență și altele.

Pe scurt vorbim de ceea ce de câțiva ani se numește IOT, Internet of Things, sau internetul lucrurilor sau obiectelor. Acesta desemnează o rețea de obiecte, în fapt aparate dotate cu capacități de colectare și transmitere de informații, care colaborează între ele în diferite scenarii. Aplicațiile care pot folosi prelucrarea datelor disponibile sunt practic nelimitate, odată ce aceste date există.

Care sunt problemele abordării acestei direcții bazate pe tehnologii contemporane?

În primul rând, se spune că pentru un oraș SMART e nevoie de cetățeni SMART, adică de utilizatori ai aplicațiilor bazate pe internet accesibile cu telefoanele mobile sau computerele personale.

Eu aș adăuga că e nevoie și de administratori SMART, adică de aparatul funcționarilor publici și bineînțeles de mult pomeniții primari. Adică să renunțăm la cozi, la înghesuială și la tratamentul oferit de persoana de la ghișeu? La procesarea discreționară a unei solicitări în funcție de cine a făcut-o sau la lipsa de transparență decizională care însoțește de multe ori tot ce e legat de autorizarea construirii?

Ar fi pentru multe administrații o mare lovitură, pierzându-se controlul și decizia prin înlocuirea cu un tratament egal și automatizat la maximum, ceea ce dezavantajează sistemele de clientelă politică, cu mică sau mai mare corupție, implicite.

Apare, însă, o altă oportunitate, aceea de a face comerț, respectiv de a achiziționa tehnologii care sunt foarte avansate și bineînțeles foarte scumpe și care, în absența celor suficienți de calificați ca să le implementeze, opereze și depaneze, produc doar comisioane. Se creează o inevitabilă dependență de furnizor care, așa cum se știe din exerciții similare fără număr, favorizează corupția. Evident, toate acestea pot fi evitate dacă lucrurile se fac ca la carte.

Acum intră în joc consultanții care sfătuiesc

orașele cum să devină SMART, adică alfabetizează primăriile prin programe numite Strategii de SMART City. Acestea se fac profesionalist, cu implicarea actorilor locali semnificativi, identificarea problemelor, consultare publică și colaborare cu administrația.

Cam aceasta este etapa în care se află acum câteva municipii importante și Capitala, o intenție declarată și contracte pornite sau în pregătire.

Trebuie să ne întrebăm care sunt avantajele pe care le-ar putea avea sectorul construcțiilor din aceste programe?

Primul efect posibil al fi asupra legalității construirii și performanța proceselor de avizare, aprobare și autorizare din urbanism și construcții. Corelarea între instituțiile implicate, în prezent dominate de influențe politice care le pot transforma în instrumente de favorizare sau din contră, de împiedicare a investițiilor celor care aparțin unei tabere politice sau a celeilalte.

Monitorizarea șantierelor de construcții ar putea face un pas important și obiceiurile cunoscute cu demolări noaptea la sfârșit de săptămână, când ghișeul de reclamații de la inspecție nu funcționează ar trebui să rămână doar un capitol în istorie.

Recepția lucrărilor și darea în folosință ar putea de asemenea să devină proceduri transparente și corecte prin aportul tehnologiilor de procesare a datelor.

O consecință imediată care ar urma ar trebui să fie legată de impozitarea proprietăților imobiliare. Îmi reafirm aici părerea că șantierelor de construcții, respectiv construcțiile nerecepționate ar trebui impozitate sau chiar supra impozitate dacă nu se respectă termenele de finalizare, ca stimul pentru a combate deranjul pe care acestea îl produc, astăzi pe termen nelimitat.

Consumurile energetice și managementul energiei ar beneficia și el de tehnologii. Ar putea fi introdusă mai multă echitate în legătură cu costurile de energie, subvenționate uneori foarte discutabil, în funcție de furnizor și nu

de randament, eficiență și criterii ecologice, de exemplu.

Starea construcțiilor și procesele de mentenanță ar putea fi ajutate cu anumite tehnologii SMART. Iată că atingem din nou un subiect pe care îl consider foarte important pentru calitatea mediului construit, dar pentru care nu s-au făcut progrese importante. Nu în ultimul rând, valoarea de piață a proprietăților ar putea să fie construită pe criterii mult mai obiective decât cele speculative de astăzi.

Iată că "smartificarea" oscilează între soluții pentru progres și promisiuni populiste, putând căpăta dușmani în chiar cei care pretind că o implementează. Este nevoie deci de mentalități SMART, pregătite de ceea ce se numește recent adoptarea de tehnologii disruptive, care schimbă radical modurile de abordare de până acum. Aceasta înseamnă foarte mult, dacă ne gândim la incompatibilitățile posibile între anumite moduri actuale de operare și ceea ce se poate propune. De asemenea, vorbim de o masivă dobândire de competențe și chiar de recalificare. Concurența de pe piața construcțiilor ar putea să capete alte accente sau chiar practici, în cel mai bun sens, iar colaborarea între sectorul privat și cel public s-ar putea desfășura în cu totul alți termeni. Cine e capabil de astfel de schimbări reale?

Acum câteva ediții ale Bienalei de arhitectură de la Veneția îmi aduc aminte că erau prezentate investițiile masive ale Mafiei din Italia în tehnologiile pentru energii regenerabile. Să fi fost CSR, adică responsabilitate socială, spălarea păcatelor sau albirea banilor? Poate, dar în niciun caz doar atât. Era o afacere importantă în primul rând. Și nu putem să nu ne gândim că orice este bazat pe tehnologiile internetului este vulnerabil la atacurile hackerilor, nu-i așa? Sau poate ne gândim mult prea departe când trăim vremuri în care ne întrebăm de ce nu se poate elibera o informare sub forma unui certificat de urbanism într-o lună sau o autorizație de construire, cu toate avizele, în...nici nu mai îndrăznesc să propun un termen rezonabil, în majoritatea administrațiilor importante din România.

Construcțiile sunt "jocuri de putere", o spun fără să citez titlul unei emisiuni de televiziune care sper că nu va avea pretenția că a monopolizat această locuțiune.

A ne pune problema orașului SMART, a face cercetări și strategii și a ne dori pași concreți în această direcție este foarte oportun. Dar să ne aducem aminte că parlamentul acestui stat a respins acum aproape un an și jumătate propunerile de responsabilizare a administrațiilor, de trecere obligatorie în termen precis la digitalizarea proceselor din sectorul urbanismului și construirii.

Foarte recent poziția arhitectului șef a fost propusă pentru a fi scoasă din categoria funcționarilor publici, dar președintele statului nu a promulgat această prevedere, procesul legislativ trebuind să continue.

Speranța mea se îndreaptă către competiția dintre orașe și mă refer la competiția reală pentru calitatea vieții, prin proiecte și resurse atrase, care începe să facă diferențe vizibile între acestea.

Dacă ar fi să facem o analiză a ingredientelor necesare pentru competitivitate, vom găsi că oamenii care stau la baza proceselor sunt evident cei mai importanți și că acolo unde lucrurile arată mai bine întâlnim ceea ce ar putea să însemne o mentalitate SMART, un teren propice pentru SMART City.

Cât despre noi arhitecții, ne dorim "SMART governance", adică administrație inteligentă pentru construcții mai ales, acesta fiind domeniul în care ne manifestăm profesional.

Ordinul Arhitecților din România a lansat în rândul membrilor săi un program de colectare de informații referitoare la modul în care variază procedurile de autorizare a construirii în țară. Se numește "30 de zile" pentru că atât trebuie să dureze cel mai mult eliberarea unei autorizații de construire, prin lege. De fapt s-au creat patru categorii de documente care sunt analizate: certificatele de urbanism, documentațiile de urbanism, avizele principale și autorizațiile de construire. Apelul la opinii este deschis până în luna septembrie, după care vom avea ocazia să observăm pe întregul hartă a României care sunt administrațiile

mai eficiente și unde procesele care ne interesează atât de mult durează un timp nepermis de lung.

Vom avea posibilitatea să vedem unde există exemple de bună practică pe care să le facem cunoscute pentru a deveni model pentru toate administrațiile. Bineînțeles, mizăm pe aportul arhitecților din administrații și mai ales al arhitecților șefi, care au roluri determinante în administrațiile în care lucrează. Asta dacă își asumă acest rol și dacă primarii le permit să îl îndeplinească.

În concluzie, am convingerea că tehnologiile SMART și ceea ce se poate dezvolta în sialul curentului SMART City pot să ne propulseze într-o nouă etapă, de foarte mult timp așteptată de cei care lucrează în construcții. Mă refer atât la investitorii imobiliari, cât și la antreprenori și toți prestatorii de servicii, de consultanți și furnizori din construcții. Cea mai importantă consecință ar putea fi, pe lângă mult menționata "fluentizare" a procedurilor, reducerea corupției și a poziției discreționare pe care unele administrații o adoptă în prezent.

Aceasta înseamnă că drumul spre SMART City nu este unul al consensului ci poate chiar unul al revoluției. Și mai înseamnă că ne putem aștepta la formule pseudo-SMART, care mimează progresul, sau mai bine spus îl acceptă doar acolo unde administrația politizată consideră că nu pierde controlul și puterea.

Poate ar trebui să monitorizăm și acest proces de transformare a localităților românești, care au așa cum simțim foarte bine cu toții, viteze diferite. ■

